

הלל (3)

מדוע מוסיפים הלל לאחר ההגדה?

יש לתמוה על דין קריאת ההלל שבלייל הסדר, שהרי בפורים הטעם שאין אנו אומרים הלל, הוא משום ש"קרייתא זו הלילא" (מגילה יד.), כלומר סיפור הנס שבמגילה, הוא עצמו ההלל. ואילו בלייל הסדר אין אנו מסתפקים בסיפור ההגדה בלבד שיהיה בו משום "קרייתא זו הלילא", אלא אנו מוסיפים מלבד אמירת ההגדה גם את סדר ההלל? אכן התשובה היא פשוטה. בפורים אנו מספרים את מה שהיה בעבר, וכשאדם מספר הנס שהיה, יש בסיפור עצמו גם צורה של שבח והלל. לעומת זאת בלייל הסדר, אין אנו מספרים סיפורי ניסים כלל וכלל, אנו רק שבים וחוזרים אל כל הצער והיגון ואל כל שמחת הגאולה על ידי קריאת ההגדה. קריאת ההגדה איננה נושאת אופי של סיפור נס, רק צורה של התעוררות ההרגשים וחוייתם באופן מעשי ומתחדש בכל שנה. אם כן אין כאן סיפור יציאת מצרים גרידא, אלא הרגשת יציאת מצרים עצמה! לפיכך רק לאחר שיוציאם מהשעבוד, לאחר ההגדה, אז מתחדשת החובה להלל ולהודות על מה שעברנו, וזאת אנו מקיימים בקריאת ההלל.

הגדה של פסח "נפלאותיך אשיחה" מאת ר' זילברשטיין שליט"א

"על ניסוך שבכל יום", אף שאיננו ראויים להם בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים

יש לפרש הכתוב כך: כי צריך האדם לראות את הניסים שעושה לו הקב"ה, כי הקב"ה עושה ניסים לאדם בכל יום, כאילו הוא איננו כדאי לכך, רק מצד חסדו הגדול, כמו בשעה שיצאו בני ישראל ממצרים, שלא היה להם שום מצוה, וזה הפירוש "חייב אדם לראות את עצמו", את כל הניסים שעושה לו הקב"ה, כאילו הוא יצא ממצרים.

הגדה של פסח "כמוצא שלל רב"

ונאמר לפניו שירה חדשה הללויה-

במדרש (ילקוט"ש יהזקאל רמז שעו): כתוב על נבוכדנצר, שכשראה את חנניה מישאל ועזריה יוצאים מכבשן האש, בא להגיד שירות ותשבחות, ואלמלי לא בא מלאך וסטרן על פיו, ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד המלך בספר תהלים. כלומר, אלולי סטר המלאך על פיו, השירה של נבוכדנצר עלולה היתה להתחשב יותר מפרקי התהלים של דוד המלך! לכאורה יש לשאול, מדוע סטר לו המלאך על פיו, הרי רצה לומר שירה, זה עולם הבחירה, שיתנו לו לשיר! יש לומר: אין הכוונה שהמלאך הפריע לו לומר שירה, עצר אותו מלשיר.

כוונת המלאך היתה לנסותו, קבלת מכה על פיך, האם עדיין ממשיך אתה לשיר או מפסיק לומר שירה? אם הפסקת, השירה שלך אינה בדרגה של השירה ששר דוד המלך. דוד המלך קיבל מכות על גבי מכות והמשיך לומר שירה. ברח משאול ואמר שירה, בנו הולך להרוג אותו, אמר שירה. אתה קיבלת מכה הפסקת לשיר.

הגדה של פסח "יחי ראובן"

למי שעשה לאבותינו

רבותינו הקשו: שכאן מקדים את אבותינו, ולהלן מברכים: "אשר גאלנו וגאל את אבותינו", ומקדימים אותם תחילה. יש לומר: שכאן בהודאה ובשבח ראוי להקדים את אבותינו, שהם שנגאלו ולהם נעשו הניסים. אבל בברכת "אשר גאלנו", אנו מזכירים את מצוות הלילה שאנו עומדים לקיים: "והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור", ומחויב קיומם הוא שחייב לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, לפיכך מקדימים אנו את עצמנו, כי אנו עומדים לקיים מצוות הלילה בתחושה שנגאלנו.

הגדה של פסח "תורת חיים" מאת הרב חיים קניבסקי זצ"ל

עבדי ה'

בתפילה אנו אומרים: "השיבנו אבינו לתורתך וקרבתנו מלכנו לעבודתך", משמע שלימוד התורה אינו בגדר עבודה, כי דברי תורה מתוקים מדבש ונופת צופים, וזה תענוג ללמוד, שהרי "פקודי ה' ישרים משמחי לב", לכן נאסר ללמוד בתשעה באב. התורה היא חכמה נפלאה, ואדם נהנה מחכמה. חלושי שכל אינם מוצאים בה טעם, עבורם היא עבודה, אבל לבר דעת היא חכמה והנאה. אבל פרט אחד בתורה שמוגדר בשם עבודה. ששנינו: ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו. ושאלו: היינו 'צדיק', היינו 'עובד אלוקים', היינו 'רשע', היינו 'לא עבדו'. ותירצו: 'עבדו' ולא עבדו, שניהם צדיקים גמורים הם, ואינו דומא שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד (חגיגה). הרי שלחזור ולשנות זו עבודה אפילו לחכם.

אמנם מובא שהגאון זלמלה מוולוז'ין חזר על משנה אחת כל הלילה. וכשנשאל על כך אמר: שאלמלא היה חיוב ללמוד כל התורה היה יכול לחזור עליה כל ימיו מרוב מתיקות התורה. אבל א"א להגיע למתיקות זו בחזרה אלא על ידי עבודה.

הגדה של פסח "אוהלי תורה" מאת הרב שטיינמן זצ"ל

הלכה: אחד אוכל מצה שרויה והשני לא אוכלו האם צריכים היכר. דין חוץ לארץ לאכול מצה שרויה ביו"ט אחרון של פסח

עיין בספר "זכרון פנחס" (דף ס"ט) שהארץ היכר דשני בני אדם האוכלים על שולחן אחד בפסח, אחד אוכל מצה השרויה וחבירו נוהג שלא אוכל מצה שרויה, אם צריכים היכר ביניהם. ופשטות הדין הוא דאין צריכים היכר ביניהם. מנהג ישראל בחו"ל לאכול מצה שרויה ביו"ט אחרון של פסח. וכתב בספר "דרך פיקודיך", דכיון שמה שעושה יותר משורת הדין ראויה שלא יחמיר באחרון של פסח שלא יראה כחמץ גמור, ולא ניחא להקב"ה שיאמרו כן. וכן החזו"א כתב דיש להתיר. בספר "ברכת הפסח" כתב בשם הפרי חדש והחיד"א שאחרון של פסח הוא כשאר ימים לענין חומרות של פסח. *ספר "סוכות חיים"*

פתגם: כל האוהב את עצמו אין מתחרים. *ספר "שמחלה"*

חקירה: הלל בשחיטת הפסח

מדין שירה, כמו ששרים בכל הקורבנות, או מדין אמירת הלל, כמו שאר הלל. (משנת יעבץ או"ח כא ד"א הרי מבואר) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: לא כהכל נכנסים

יהודי מפולין נקלע לאחת הקהילות שבאשכנז ולגודל פליאתו מצא שאין בכל הקהילה אלא בית הכנסת אחד קטן. חידה היא בעיניו, שאל את שמש, בית הכנסת, איך כל בני הקהילה נכנסים לתוך בית הכנסת קטן כזה? אילו היו כל בני הקהילה נכנסים לבית הכנסת, לא היו נכנסים כולם, אך כיון שלא כולם נכנסים לבית הכנסת, הרי נכנסים כולם. *ספר "חד וחלק" א' חלק (דף מח)*

שבת שלום, חג שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'יזות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת לזיה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'וליט אסתר

רם על כל גוים ה': החילוק בין "רם" ל"גבוה"
ישנן שתי מילים נרדפות: "רם" ו"גבוה", וישנו חילוק ביניהן: "רם" פירושו דבר שנמצא רק למעלה ומנותק לגמרי מהמציאות, כדוגמת כדור פורח, ו"גבוה" הכוונה שנמצא למטה עד למעלה, כדוגמת מגדל גבוה. כלפי הגוים הקב"ה הוא "רם", היינו כפי אמונתם שה' ברא את העולם אך עזב אותו ואינו משגיח עליו, כי לטענתם אין זה לדרגתו להתעסק בעולם שפל זה, אך אנחנו אומרים מיד "המגביהי לשבת", היינו שאינו רם אלא גבוה. הוא נמצא למעלה, אבל לא רק שם, אלא מגיע עד למטה, וכמו שממשיכים מיד "המשפילי לראות בשמים ובארץ", מתעסק עם הקטנות, וכפי אמונתנו שאדרכה הקב"ה כל כך גדול וכל יכול שיכול גם להתעסק עם הקטנים.

הגדה של פסח "תפארת שמשון" מאת הרב פינקוס זצ"ל

הים וראה וינס: הכלבים נעשו ככישוף

אחת הסיבות לקריעת ים סיף היתה, מפני שהים ראה את ארונו של יוסף כפי שמובא במדרש (תהלים קיד). במדרש (תנחומא בשלח ב), מובא, שכאשר בקש משה רבינו להעלות את ארונו של יוסף מהגילוס, הוא כתב על טס את המילים "עלה שור". והשליכו ליאור. לפי דעה אחרת המוזכרת ב"לקוט שמעוני", היה זה חרס שעליו נכתב השם המפורש, ומיד לאחר מכן צף ועלה ארונו של יוסף. אמנם בהמשך דברי ה"לקוט" מובא דבר תמוה ביותר: היו שם שני כלבים שנבראו על יד כשפים, והיו נובחים על משה. אמר משה: הסתכלו, כלבים אמתיים אינם נובחים, וכלבים של שקר ושנעשו על ידי כישוף נובחים. וזה מה שנאמר: "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" (שמות יא. ז). נשאלת השאלה: מנין ידע משה רבינו שהכלבים נעשו ע"י כישוף? אם הטעם לכך הוא מכיון שנבחו, הרי אדרכה, כלבים אמתיים נובחים? לפי זה אומר ה"זרע ברוך", דבר נפלא: מה פתאום הם נבחו על משה, וסרבו להניח לו להוציא את ארונו של יוסף? משום שהיתה להם טענה על יוסף הצדיק שדיבר לשון הרע על אחיו, והרי כבר אמרו חז"ל (פסחים קית.): המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים. לכן נעמדו הכלבים ואמרו למשה: לא נתן לך להוציא אותו מכאן! אמר משה: אם זו הסיבה שבעבורה הם נובחים, אלו לא כלבים אמתיים, אלא כלבים של כישוף, שהרי כבר הבטיח הקב"ה: "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו", וזאת מפני שכבר תקנו את חטאי הלשון!
הגדה של פסח "נעימות יאמרו" מאת הרב רוזנבלום שליט"א

עזרם ומגינם

המהר"ל זצ"ל (גבורות ה' פרק סד), באר: "עזרם ומגינם" הם שני שלבים. גם אם הבורא יתברך עוזר לגבור על האויב, עדיין צריכים הגנה מפניו שלא יזיק כלל ולא יפלו חללים במהלך המלחמה. לכמה זכיות נצרכים!
הגדה של פסח "יגילו במלכם" מאת הר' בן ציון אבא שאול זצ"ל

